

Carsten Braband, Mario Candelas

Efter splittringen i Die Linke: Vart bär det hän?

Ur *Links International Journal of Socialist Renewal*, 13 februari 2024. Artikeln först publicerad av *Rosa Luxemburg Stiftung*

BSW:s logo vid dess grundningskongress 27 januari 2024

Efter en lång uvertyr lämnade Sahra Wagenknecht¹, tidigare en av ledarna för *Die Linkes* grupp i tyska Förbundsdagen, och tio andra av partiets parlamentsledamöter den 23 oktober partiet för att bilda ytterligare en utbrytargrupp i den tyska vänsterns turbulenta historia. Bildandet av en ny organisation, "Bündnis Sahra Wagenknecht (BSW) – Sahra Wagenknecht Alliansen för förnuft och rättvisa, öppnade de vägen mot att bilda ett nytt politiskt parti, som också officiellt såg dagens ljus den 27 januari. Wagenknecht kommer att inneha en central roll där både som en av två ordförande och i kraft av partiets namn. Det nya partiet kommer att ställa upp i valet till Europaparlamentet i juni. Man planerar också att delta i valen i tre delstater i östra Tyskland i höst, även om man fortfarande har att brottas med ekonomiska och organisatoriska hinder.

Bildandet av BSW-partiet har i månader samlat stort mediaintresse. En del opinionsmätningar har talat om anmärkningsvärt stora möjligheter till framgångar med upp till 14 procents stöd. Wagenknecht-alliansen har hastigt framställts som sista möjligheten att sätta stopp för framgångarna för *Alternative für Deutschland* (AfD) i östra Tyskland. Andra har pekat på att ett sådant parti genom att anta radikala högeråsikter i viktiga frågor skulle kunna bidra till att ytterligare normalisera, legitimera och rent av stärka sådana stämningar bland allmänheten.

Forskningsinstitutet *Forsa* däremot tror att BSW inte kommer att bli något mer än ett parti på marginalen. Skulle BSW ställa upp i val direkt nu skulle man riskera "ett fiasko" utan utsikter att komma in i Förbundsdagen. Samtidigt pekar prognoserna för *Die Linke* åt olika håll –

¹ Sara Wagenknecht är en nationalekonom från östra Tyskland, som suttit i tyska Förbundsdagen för vänsterpartiet *Die Linke* sedan 2009. Hon har utmärkt sig genom att inta en mycket restriktiv hållning till invandring. Hon är emot stöd till Ukraina och har under de senaste åren flirtat med det högerextrema *AfD*. Om *AfD*, se [Alternative für Deutschland: Ett årtionde av radikaliserings på högerkanten](#).

medan somliga talar om att partiet kommer att gå under efter Wagenknechts avhopp, tror andra att det kan leda till en ny kraftsamling.

Närmast är konsekvensen att *Die Linke* förlorat sin position som parlamentsgrupp. I parlamentsvalet 2021 fick man 4,9 procent och lyckades på omvägar få tre direkta mandat. Efter splittringen har partiets antal i Förbundsdagen minskat från 38 till 28. Båda partierna gör nu anspråk på att bli erkända som två separata parlamentsgrupper. Förbundsdagen har ännu inte tagit ställning i frågan.

Är detta slutet för *Die Linke* på nationell nivå? Med sina många åsikter och blandade budskap har partiet länge förvirrat väljare och aktivister. I varje fall skulle ett klagörande av partiets ståndpunkter ha varit nödvändigt för att skingra den bild av djup oenighet och självupptagenhet som varit förhärskande under sex år. Men faktum är att motsättningarna varit svåra att bemästra och splittringen därmed närmast en nödvändighet.

I motsats till mediernas framställning av nedgång och fall var det inte Wagenknechts brytning som utgjorde största hotet mot partiets fortsatta existens, utan det politiska dödläge man hamnat i. Skälen till splittringen är många, en del kopplade till samhällsliga förändringar och konflikter men samtidigt har frågor rörande politisk taktik och mål varit nära knutna till inre maktstrider. Frågan är om splittringen hade gått att förhindra på ett tidigare stadium. Det fanns ju ingen majoritet till stöd för de ståndpunkter Wagenknecht representerade, samtidigt som hon alltmer i offentliga sammanhang försökte markera sin distans från partiet i övrigt.

För *Die Linke* kan det här bli möjlighet till förbättrad tydlighet – utan korseld från de egna leden. Och den politik den nuvarande regerande koalitionen mellan socialdemokrater (SPD), Fridemokrater (FDP) och Gröna för när det gäller klimat och ekonomi och dess högerpolitik när det gäller invandring borde lämna gott om utrymme för ett nytt parti till vänster.

Men det finns fler aspekter: med sitt nya projekt förefaller också Wagenknecht på väg att fjärma sig från många vänsterståndpunkter och då inte bara när det handlar om migration och samhällsekonomiska frågor, vilket borde ge utrymme för ett socialt och ekologiskt vänsterparti. Wagenknecht har distanserat sig från tidigare förebilder som Bernie Sanders, Jean-Luc Mélenchon och Jeremy Corbyn och tycks i stället följa den danska socialdemokratin i spåren med dess hårda inställning i invandringspolitiken. Hon har betecknat sin hållning som ”vänster-konservativ”, vilket också många bedömare gjort, även om hon numera undviker den termen.

Grundfrågan blir därför: kan hon fortfarande anses tillhöra vänstern? Var i det politiska spektrumet hör BSW hemma?

Bygga BSW

Att få fason på partistrukturen ser en del observatörer, och även Wagenknecht själv, som en central utmaning i uppbygget av partiet. Hittills har det tagit sig formen av restriktiv medlemspolitik: medlemsansökningar ska granskas noga för att ”hålla borta besvärligt folk”. I dagens läge går det inte för utomstående att ansluta sig till BSW eller arbeta aktivt politiskt med gruppen.

Med sina 44 ursprungliga medlemmar förlitar sig BSW på de tio medlemmarna av Förbunds-
dagen runt Sahra Wagenknecht plus några tidigare partitjänstemän och valda representanter för *Die Linke*. Även om det förekommer isolerade rapporter på lokal nivå om att ledamöter för *Die Linke* i en del stadsfullmäktige går över till BSW har en överväldigande majoritet av ledande namn på nationell nivå stannat kvar hos *Die Linke*. Femton av de 16 delstatliga exekutivkommittéerna samt partiledningen har tagit avstånd från brytningen och bara två av totalt 118 ledamöter i delstatsparlamenten har gått med i BSW.

Medan det skett 838 avhopp från *Die Linke* sedan den 23 oktober då det tillkännagavs att BSW skulle bildas hade i början av december drygt 2 100 nya medlemmar inregistrerats, främst i Berlin. Även om siffrorna inte går att jämföra fullt ut, i och med att BSW bildades för mindre än en vecka sedan, är att konstatera att det hittills inte skett någon övergång i massiv skala från *Die Linke* till BSW. Antalet partimedlemmar och företrädare som bytt från *Die Linke* till BSW kommer inte att vara tillräckligt för att etablera ett nytt parti med avdelningar på distrikts- och delstatsnivå.

Det kommande Europavalet blir en lättare uppgift. Det finns ju ingen femprocents tröskel för att få in ledamöter i Europaparlamentet. Wagenknecht själv tänker inte kandidera och mycket hänger därför på att hitta lockande kandidater. Fabio de Masi, tidigare medlem av Förbundsdagen för *Die Linke* och en framträdande expert på ekonomisk brottslighet nämns som tänkbart förstanamn. Det gör också Thomas Geisel, tidigare borgmästare i Düsseldorf och tidigare medlem av SPD. Han innehade också en hög post inom Ruhrgas och var en av de drivande bakom de kontroversiella Hartz IV-reformerna under Gerhard Schröders tid som förbundskansler. I början av 1923 hamnade han i bråk med Ukrainas dåvarande ambassadör Andrij Melnyk om dennes krav på mer vapenleveranser ("Nu räcker det, Herr Melnyk"). Geisel ansåg att tyska vapenleveranser till Ukraina skulle skada det egna landets intressen.

Sahra Wagenknecht och Amira Mohamed Ali, tidigare en av gruppledarna för *Die Linke* i Förbundsdagen, kommer att leda BSW. Universitetsprofessorn Sherryn Haghsheno, tidigare en av cheferna för byggföretaget Bilfinger, kommer att vara vice partiledare. Han är national-ekonom och forskar i och undervisar i "mjukt byggande" enligt den "mjuka tillverknings"-synen, som bl a går ut på att utlokalisera så mycket som möjligt av kostnaderna (för arbetskraften). Christian Leye, tidigare nära medarbetare till Wagenknecht och för närvarande medlem av Förbundsdagen, kommer att vara BSW:s generalsekreterare.

Partiets karaktär

All politisk klassificering av ett alldeles nybildat parti kan inte bli annat än osäker. Ännu finns varken något partiprogram eller någon plattform att gå fram med i val, bara BSW-organisationens grundningsmanifest. Men som namnet antyder kommer Sahra Wagenknechts person att inta en speciell roll i det nya partiet. Den toppstyrda attityden gör att hela projektet vilar på personcentrering. Därigenom kan Wagenknechts politiska uttalanden, vid sidan av grundningsmanifestet, tjäna som en viktig anvisning om den framtida inriktningen.

Wagenknecht själv har talat om att hon de senaste åren betraktat sig som "vänster-konservativ": vänster samhällsekonomiskt, konservativ samhällspolitiskt, hon är för social jämställdhet och kräver restriktiv migrations- och integrationspolitik. Hon och kretsen kring henne har insett att det finns ett utrymme där och hoppas kunna ge de väljarna ett alternativ. Och helt klart finns en potential, många bedömare har betecknat projektet som "vänster-auktoritärt", ofta använt synonymt med "vänster-konservativt".

Ett speciellt sätt att utöva ledarskap ingår också i projektet: en etno-populistisk form av ledarskap som konstant talar om folkviljan samtidigt som man i själva verket avlägsnar makten från demografiska och potentiella väljarblock som stöder projektet. Wagenknecht inriktar sig särskilt, med Oliver Nachtweys ord, på "att företräda de passiva (och reaktionära) delarna av under- och medelklassen".

Den politiken åtföljs av en starkt media-orienterad hållning med en diskurs som koncentrerar och samlar åsikter och krav hos många olika grupper, identiteter och kulturer. Det sker genom polarisering i medierna och skärpning av det politiska landskapet. Olika intressen integreras, ges en passiv form och sammanblandas i diskursen. Målet är att samla massorna till stöd för ett populistiskt projekt de känner sig delaktiga i. Följaktligen verkar projektet inte så mycket

via verkliga sociala rörelser och initiativ eller via engagemang i dagsfrågorna, utan försöker i stället göra relevanta krav synliga och förse dem med en tydligare och effektivare stämma. Målet är att förändra den offentliga diskursen och politiska maktförhållanden plus att erövra parlamentariskt inflytande.

Wagenknechts retorik vänder sig till den statusrelaterade oron och strävandena att slå vakt om intressena hos dem som har någonting att förlora. Nachtwey kallar detta att ”ge näring åt harm och bitterhet”, ett slags ”kulturella värden” som riktar sig till arbetare i form av en gammeldags bild av arbetarklassen. Åberopandet av gammal arbetaridentitet och en meritbaserad världsåskådning kombineras med starkt avståndstagande från progressiv feminism och queerpolitik och personer med anklagelser om att antirasister är ”livsstilsvänster” och ”självrättfärdiga”, vilket blir en del av högerns kulturkrig. En diskurs som siktar på att ”vinna tillbaka” AfD-röstande arbetare som tros ha blivit besvikna på vänstern. Men även om Wagenknecht skulle lyckas vinna över dem till sitt nya projekt, vilket ännu är osäkert, på denna plattform skulle det inte vara lika med att vinna tillbaka dem till vänstern.

Wagenknechts retorik är vanlig bland dem som står långt från arbetarklassen, men som förordar denna speciella form av uppvärdering av arbetarna. Medarbetare till henne som Klaus Ernst och Christian Leye står lite längre ifrån det synsättet. Denna inriktning spelar ingen större roll i BSW:s grundningsmanifest. Denna form av uppvärdering har alltid varit instrumentell, underordnad det föreställda företräddandet. En typ av ledarskap som med Antonio Gramscis ord skulle kunna betecknas som ”Caesarism”, eller med Karl Marx som ”Bonapartism” – och här träder det populistiska inslaget in. Frågan blir då i vad mån detta projekt kan betecknas som vänster.

Wagenknechts inställning till invandringen är välkänd. BSW är inte bara för att begränsa invandringen, Wagenknecht har krävt att personer som fått avslag på sin asylansökan inte längre ska få del av socialbidrag och har där citerat falska uppgifter om avvisade asylansökningar. Hon har ställt sig bakom kravet från Wolfgang Kubicki, en särpling inom FDP, om migrantkvoter i bostadsområden och sagt att ”jag anser inte att det ska finnas något distrikt i städerna där lokalbefolkningen är i minoritet och inga skolklasser där över hälften av barnen knappt kan tala tyska. För att inte tala om det desperata behovet av att förhindra att invandrare utnyttjas som billig arbetskraft för att sänka lönerna på arbetsmarknaden”. Hon har direkt vänt sig mot invandrarna genom att säga ”Om ni missbrukar rätten till gästfrihet har ni gjort er av med rätten till gästfrihet”.

I BSW:s grundningsmanifest heter det att invandringen ska begränsas så fort ”den överstiger vårt lands möjligheter och vår infrastruktur” och man uttalar sig allmänt mot arbetskraftsinvandring. Denna anti-invandrings och välfärdschauvinistiska retorik har utgjort en central del av hennes budskap alltsedan flyktingströmmen 2015, orubbligt riktad mot de ställningstaganden Wagenknechts eget parti *Die Linke* gjort. Allt med hänvisning till att inte låta AfD få ensamrätt i frågan.

Hennes retorik om klimatpolitiken följer samma mönster. Hon har kritiserat den regerande koalitionen politik, i synnerhet de Gröna, för att vara anti-social, ”galen” och ”dum”. Särskilt kritisk har hon varit mot Byggenergilagen (där hon också använt sig av falsk information om värmepumpar). Hennes kritik har skilt sig från den som *Die Linke* stått för, inte genom att komma med mer övertygande socio-ekologiska tankar, utan genom att relativisera betydelsen av klimatåtgärder.

Följaktligen är BSW emot utfasningen av förbränningsmotorer och den totala övergången till förnybar energi och i likhet med FDP, som talar om ”teknologisk öppenhet”, säger man att ”det viktigaste bidraget ett land som Tyskland kan göra i kampen mot klimatförändring och miljöförstöring är att utveckla innovativ teknologi för en klimatneutral och naturenlig fram-

tida ekonomi”. Ekologisk förnyelse skjuts därmed på en avlägsen framtid och pseudolösningar som syntetiskt bränsle (som speciellt Klaus Ernst drivit) lyfts fram.

I ämnen med anknytning till jämlikhet och minoritetspolitik, ofta behandlade under rubriken ”identitetspolitik”, förordar Wagenknecht konservativa (för att inte säga reaktionära) ståndpunkter. Exempelvis är hon emot den nyligen antagna lagen om rätten att bestämma sitt kön samt användningen av könsneutralt språk och i sin bok *Die Selbstgerechten* (”De självrättfärdiga”) polemiserar hon mot vad hon kallar *Lifestyle-Linke* (”Livsstilsvänster”).

I sitt grundningsmanifest tillkännager BSW att man är emot ”cancelkulturen” och en påstått avsmalnande åsiktskorridor. Wagenknecht och hennes anhängare hävdar kontrafaktiskt att *Die Linke* enbart representerar den unga, urbana, akademiska miljö som driver identitetspolitik och andra trendiga frågor, som klimatpolitik, medan man struntar i den sociala frågan och fredsfrågan. I själva verket finns ingen motsättning mellan ”identitets- och klasspolitik. Men den påstådda konflikten [mellan dem] lyfts ständigt fram för att trygga sin egen position”, skriver Daniel Reizig i den tyska utgåvan av *Jacobin*.²

Följden har blivit att Wagenknecht av politiska kommentatorer både utanför och inom *Die Linke* anklagats för att vara en del av högerens kulturkrig. Förvisso stämmer det att sådana ståndpunkter liknar enskilda yttranden från konservativa och partier på högerkanten. I varje fall går det knappast att beteckna sådana uppfattningar som ”vänster”.

Wagenknecht själv har för övrigt sagt att hennes nya projekt inte är ”vänster”. Hennes inställning till invandring, klimat och jämlikhet för kvinnor och sexuella minoriteter är helt klart konservativa i dålig bemärkelse. Men hennes hållning i ekonomiska frågor med sin fokus på små- och mellanstora företag kan också karakteriseras som konservativ, eller ordo-liberal (Wagenknecht själv hänvisar ofta till den tyska ordo-liberala tankeskolans arbeten).

Som Nachtwey skriver, ”kritiserar hon kapitalismen för storbolagens halvfeodala välde, som hindrar effektivitet, innovation och (verklig) konkurrens. Hon står närmare Joseph Schumpeter än Karl Marx”.³ Hon åberopar behovet av ”en osannolik återgång till kapitalismens guldålder”. En nationalistisk keynesianism har ersatt internationalism och kapitalistisk konkurrens förespråkas i stället för (planekonomiskt) samarbete. Detta fokus på ”nationell suveränitet” och ”ekonomisk konkurrens” gör att hon bryter med viktiga villkor för socialistisk strategi och perspektiv.

Hennes uttalanden om fredspolitik ansluter sig till detta. Där hon är emot bildandet av geopolitiska block och sanktioner mot Ryssland. Någon gång kanske rysk aggression och ukrainskt lidande nämns i förbigående, men för Wagenknecht är det avgörande att kriget skadar Tysklands intressen och tysk industri, främst i form av stigande energipriser. Följaktligen är hon och hennes kollegor för återupptagande av ryska gasleveranser och att aktivera Nord Stream 2 för att förse Tyskland med billig energi. Där sammanfaller hennes välfärdschauvinistiska, utrikespolitiska och integrationspolitiska ståndpunkter.

Wagenknechts yttranden nyligen, där hon förordade åtgärder främst mot unga och mottagare av socialunderstöd innebär att hon ansluter sig till en högljudd diskurs mot personer som sägs

² [Der Linksruck, der keiner war](#)

³ Avsteget från marxismen går att spåra i Wagenknechts böcker så långt tillbaka som tidigt efter 2010. Det kan också vara ett eko av ”stamokap”-inställningen, en kritik av statsmonopolkapitalismen som den företräddes av den tidigare Arbetsgruppen bland SPD:s ungdomsförbund och som senare skulle inta centristiska positioner (Gerhard Schröder, Olaf Scholz) eller av delar av det tyska kommunistpartiet, som senare gick över till *Die Linke* och nu till BSW. I Ordoliberal termer väcker detta emellertid inga misstankar om vänsterpolitik, utan snarare ett intresse för dissidenter inom vänstern från högerliberala tidningar som *Frankfurter Allgemeine Zeitung* och *Die Welt*.

utnyttja välfärdsförmåner i stället för att ”göra rätt för sig”, en diskurs som är vanlig från AfD och kristdemokrater ända upp till arbetsminister Hubertus Heil från SPD. Samhällspolitiskt har hon än så länge bara förespråkat högre pensioner och bättre sociala förmåner för arbetslösa seniorer och då långt under *Die Linkes* samhällspolitiska plattform. ”Även den som arbetat i årtal och betalat in till sin trygghet blir efter bara ett år som arbetslös behandlad förödmjukande”, heter det i BSW:s grundningsmanifest. Ojämlighet och bristande social rörlighet kritiserar liksom barnfattigdom och läget för de äldre och ensamstående föräldrar.

De ”hårt arbetandes” insatser måste belönas på nytt och respekt och social trygghet återställer, säger BSW: ”Vårt mål är en rättvis meritokrati med verklig jämlikhet vad gäller möjligheter och en hög nivå av social trygghet.” För ”personligt välstånd får inte handla om samhällelig bakgrund, det måste vara konsekvensen av hårt arbete och enskild ansträngning”. BSW är för en viss omfördelning av förmögenheterna enligt den retro-normativa konservativa att meritokrati och ”samhällelig sammanhållning” måste återställas i en nationalistisk kontext.

Tillsammans med denna specifika uppfattning om lika möjligheter och insatsbaserad rättvisa hyllar BSW:s grundningsmanifest också den tyska medelklassen, som betecknas som ”dolda krafter”, vilket också sker i Wagenknechts egna texter. Bolagens marknadskraft skördar kritik, men däremot inte den antifackliga politik som är vanlig inom medelklassen och som gör det svårt för fackföreningar att införa arbetsrätt och möjligheter att organisera sig. Förståelsen för klassmotsättningar försvinner bakom ”arbetare” och ”bolag”.

Därigenom är det tveksamt om detta projekt ska beskrivas som vänster-konservativt eller vänster-auktoritärt, kanske är partiet ute efter att hitta utrymme mellan AfD, FDP och högern inom SPD, någonstans ”i mitten” där BSW föreställer sig att det saknas representation och att det där ska gå att övervinna alla andra partier, inklusive AfD och *Die Linke*.

Å andra sidan kräva BSW mer investeringar i offentlig service för att sätta stopp för ”försämringarna av infrastrukturen”, införande av en förmögenhetsskatt för att tvinga miljardärerna till insatser, och en minskning av överdrivna företagsvinster genom en vinstskatt. Allmänt talar man om ”en pålitlig välfärdsstat”. Allt detta är klassiska vänsterkrav men mindre konkret uttryckt. Återstår att se vilken plats denna rad av konservativa, liberala, hög-socialdemokratiska krav och även vänsterinslag kommer att få.

Sammantaget kan BSW bäst beskrivas som ett ”centristiskt anti-etablissemangs”-parti med en blandning av politiska krav beroende på ämne som konsekvens av dess mål att bli ett ”folkets parti” bortom höger och vänster. BSW åberopar ”expertis, förnuft och sund bedömning” på ett vagt sätt.

Att notera är, och helt i linje med denna karakteristik, att en del andra icke populistiska begrepp smugit sig in i Wagenknechts retorik sedan hon lämnade *Die Linke*. I en intervju antydde hon exempelvis att hon var öppen för att ingå i en koalition med konservativa CDU efter delstatsvalet i Sachsen. Under sin tid i *Die Linke* höll Wagenknecht hårt fast vid att detta inte var tänkbart och fram till nu har det inte varit tal om någon koalition med CDU/CSU.

Väljarnas inställning och potentiell väljarbas

I termer av politisk inställning och självuppfattning ser sig inte den genomsnittlige potentiella BSW-väljaren som vänster, utan snarare som någonstans i mitten, på samma sätt som de som röstar på FDP, CDU/CSU och soffliggare, och längre till höger om SPD-väljarna. I den bemärkelsen svarar deras politiska självuppfattning mer mot AfD:s väljare än *Die Linke*.

De väljare som BSW riktar in sig på skiljer sig från (potentiella) *Die Linke*-väljare inte bara när det gäller attityd utan också deras aktuella agerande i val. Tidigare analyser har visat att en klar majoritet av sympatisörer till BSW idag snarast skulle rösta till höger, först och främst AfD. I jämförelse med det lägret är *Die Linkes* väljare mindre intressanta för BSW.

Det finns också betydande skillnader mellan *Die Linke* och BSW vad gäller åldersfördelning. *Die Linke* har en långt större potential bland yngre medan potentiella BSW-väljare tenderar att vara äldre. Beträffande hushållsinkomst har *Die Linke* mycket större potential framför allt bland låginkomsttagare medan det för BSW:s del mer handlar om medelinkomsttagare.

Die Linke har lite bättre potential bland de ekonomiskt aktiva (15 procent mot 14 procent bland de ekonomiskt icke aktiva) än BSW (10 procent mot 15 procent). Beträffande åldersfördelning, hushållsinkomst och sysselsättning blir slutsatsen att BSW mer attraherar pensionärer medan låginkomsttagare och arbetslösa mer lutar mot *Die Linke*.

Genom att Wagenknecht nu alltmer vänder sig bort från vänstern och mot center-högern hoppas hon kunna vinna över en del missnöjda väljare från AfD, soffliggare och från SPD och samtidigt ta över så många väljare som möjligt från *Die Linke*. Den balansgången kommer att bli avgörande för partiets framtid.⁴

På kort sikt kan eklektiska, populistiska projekt komma att dra fördel av politiskt missnöje. Men detta kan inte ses som någon ersättning för en ideologiskt konsekvent väljarbas. På längre sikt får ideologiska faktorer en större roll. Under det parlamentariska arbetets gång, och på grund av att partierna sätts under press av politiska motståndare och medierna, måste de inta grundläggande hållningar i olika frågor. Statsvetare har visat att centristiska anti-etablissemangs partier som – precis som BSW – inte främst vill identifiera sig som vänster eller höger tidigare fått svårt att överleva någon längre tid.

Under alla omständigheter gör bildandet av BSW att *Die Linke* har att räkna med en ny politisk rival som kan leda till osäkerhet bland väljarna om vad partiet egentligen står för. Omvänt kan detta tryck också få till följd en potentiell framgång för *Die Linke* och tvinga till ökad klarhet, en starkare inriktning på det sociala och ekologiska området, orientering mot fackföreningarna, krav på radikal omfördelningspolitik och en bestämd inriktning på fredsfrågorna i linje med tidens krav. Det finns en betydande potential för *Die Linke* speciellt bland låginkomsttagare, personer som är besvikna på SPD och de Gröna, att få tillbaka väljare som tröttnat på Wagenknecht, förstagångsväljare och, mer allmänt, att så långt möjligt mobilisera personer som inte röstat.

Såväl *Die Linke* som BSW kan i parlamentsvalet nästa år få svårt att ta sig över femprocents-spärren. Men det finns en potential för bägge partier. Delstatsvalen till hösten kommer att bli en indikator på bägge partiers möjligheter att utnyttja sin potential och nå framgångar i val.

[Carsten Braband är samhällsvetare. Han studerar väljarsociologi bland vänster- och högerpopulistiska partiers väljarbas och ingår i Rosa Luxemburg-stiftelsens diskussionsgrupp för analys av klass- och social struktur. Mario Candelas är statsvetare och tidigare chef för Rosa Luxemburg-stiftelsen Institut för Kritisk Samhällsanalys.]

Översättning: Björn Erik Rosin

Lästips

Jonas Sjöstedt: [Wagenknecht kan orsaka skilsmässa i tysk vänster](#) (ETC februari 2023)

M Amann, S Beyer, M Feldenkirchen, G Latsch m fl: [Farliga förbindelser för den nya freds rörelsen i Tyskland](#) (mars 2023)

Jonas Elvander: [Nytt tyskt parti vill göra upp med ”woke vänstern”](#) (Flamman oktober 2023)

Rolf Gustavsson: [Nya fenomenet som skakar om tysk politik](#) (DN november 2023)

Thies Gleiss: [Ny tysk vänster anpassar sig till högern](#) (Internationalen februari 2024)

Heinz Bierbaum & Ines Schwerdtner: [Vattendelare för Die Linke](#) (februari 2024)

⁴ Det är tänkbart att (minst) två flyglar kommer att uppstå kring Wagenknecht, en av vänsterkaraktär och en högerpopulistisk.